

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ש"פ וישלח י"ד כסלו
גליון י (תקסו)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עותעניו

תהא שנת אריאנו נמלאית

שנת חמשת אלפים שבע מאות וחמשים: אחת לבריאה

ארבעים שנה לנשיאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה. עש"ק פרשת וישלח י"ג כסלו - דידן נצח - י"ד כסלו ס"ב שנה
לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א - תהא שנת אראנו נפלאות - ארבעים
שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

תוכן הענינים

שיחות

- 5.....ז' כסלו - המפלה דארום.....
5.....פי' "שלום דובער".....
6.....כך היא דרכה של תורה.....
7.....שיטת הרמב"ם בחיבורו - הודעה בלא הוכחה.....
8.....להוסיף בלימוד התורה באלול.....

לקוטי שיחות

- 9.....עיקר מצוות התפלה.....
11.....סידור שבחיושל מקום ובקשת צרכיו.....
13.....בקדשים הלילה הולך אחר היום.....
14.....תפלות - על הסדר דיום הולך אחר הלילה.....
15.....חינוך בכל הפרטים.....
16.....ואברהם זקן בא בימים (גליון).....
16.....ויבא יעקב שלם - בבניו.....

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

- 18.....בחירה בתשובה.....
19.....הבחירה חפשית שבתשובה.....

אגרות קודש

- 20.....השלמת רמ"ח תיבות בק"ש בשמיעה מהש"ץ.....
21.....הערות וצייונים באגרות קודש כ"ק אר"ש חי"ח.....
22.....אומר - אמר.....

חסידות

- 23.....חופה בשעה החמישית.
25.....אושפיון דשמע"צ.
27.....אור השמש ואור הלבנה.
28.....דעת רשב"י בעץ הדעת (גליון).

פשוטי של מקרא

- 28.....הערה בפרש"י כת, יא (גליון).

רמב"ם

- 33.....בירור דעת רבינו בענין השיתין.
37.....מפטיר - אינו עולה מן המנין.
39.....שוגים כל שנתם כו' (גליון).

נגלה

- 40.....וידעת כי שלום אהלך כו'.
41.....בדיקת חוטי הציצית (גליון).
43.....השייכות דיוהכ"פ לר"ה.
43.....בדיקה בציצית.

שונות

- 44.....האם למד כ"ק אדמו"ר מהורש"ב מורה נבוכים.
45.....הומ"צ - שלא לשמה.
46.....ה' דברים.
46.....איוב - יואב.
46.....הסיבוב ב"בואי כלה".
47.....יו"ד כסלו - א' פ' וישלח.
47.....יום ג' - פדה בשלום נפשי.
48.....ם = ת"ר.
48.....מתן בסתר - בחושך.
49.....אוצ"ח - אוח"צ.
50.....חמורו של רפב"י.

ש י ח ו ת

ז' כסלו - המפלה דאדום

הת' אלכסנדר בראדסקי
≈ תלמיד בישיבה ≈

במ"ש בהשיחה דשבת שעברה (ס"ח) עי"ד אדום, שכנגדו הוא החזיר, ועי"ד הנפילה והבירור דאדם (עתיד חזיר ליטהר כו') קנה.

להעיר שיום זה (ז' כסלו) הוא יום מיתת הורדוס האדומי (מגילת תענית פ"ט), שזהו ג"כ ענין מפלת אדום (גער חית קנה).

פי' "שלום דובער"

הת' אלישיב הכהן קפלון
≈ תות"ל 770 ≈

בשיחת שי"פ חיי שרה כ"ב חשוון ס"י (ובמענה כללי-פרטי דימים אלה) מבואר שהענין של שלום-דוב, הוא שענין השלום נמשך ופועל בדוב המסורבל בבשר, שנעשה מסורבל בבשר למעליותא.

ולהעיר משיעור תניא דכ"ד חשוון (ובשנה מעוברת - בכ"ג חשוון): "כי פי' שלום הוא דבר המחבר ומתווך ב' קצוות הפכיים שהן קצה השמים לעילא... וקצה השמים לתתא המתלבש בבייע בחי גבול ומספר וד"ל".

ויש לדייק שכאן זהו הפי' דשלום עצמו, ולאידך שבמענה הנ"ל - החידוש שהחיבור הוא עד כדי כך שנעשה הענין דמסורבל בבשר גופא - למעליותא.

כך היא דרכה של תורה כו'

הת' משה הדר

≈ ירושלים ≈

בהשלמות לשיחת ש"פ וירא ש.ז. (בלתי מוגה) בענין לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן כתב: דחז"ל (אבות פ"ד מ"ט) אמרו "המקיים את התורה מעוני", "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה... ובתורה אתה עמל כו" (שם פ"ו מ"ד).

ולכאורה אינו מובן: איך מתאים מארז"ל ע"ד מעלת הלימוד מתוך עוני עם מארז"ל "לא נתנה תורה...אלא לאוכלי המן" שלא היה אצלם מצב של עוני כיון שקיבלו כל צרכיהם הגשמיים מתוך הרחבה!?

והביאור בזה - שעיקר הכוונה מ"עוני" היא (לא לחסרון ח"ו בצרכים הגשמיים, אלא) שהענינים הגשמיים אינם תופסים מקום אצלו, כיון שאין להם חשיבות מצד עצמם עד כדי כך שנרגש אצלו כמו שאינם קיימים (כמו ב"עוני" כפשוטו) בידעו שהעיקר הוא לא הדבר הגשמי אלא החיות האלוקי שבו כמודגש ב"מך"... ועד"ז צ"ל אצל כל לומדי התורה - שצריכים להיות במעמד ומצב דאוכלי המן, ע"כ.

והנה הרמב"ם בפ"ג מהלי ת"ת ה"ו כתב וז"ל: "מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מכתר בכתר תורה - לא יסיח לבו לדברים אחרים... כך היא דרכה של תורה: פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה וחיי צער תחי' ובתורה אתה עמל... ואם הרבית תורה הרבית שכר, **והשכר לפי הצער** ע"כ, (וע"ש בפי לעם שכי"ל הפום צערא אגרא").

והנה ממ"ש הרמב"ם "והשכר לפי הצער" משמע לכאוי באופן אחר מהנ"ל שהכוונה במה שהמשנה מונה היא **שלא** ירגישו החסרון שבזה וצ"ע.

שיטת הרמב"ם בחיבורו - הודעה בלא הוכחה

הת' נחמי' גריין
≈ תות"ל 770 ≈

בהדרן תשמ"ח (נדפס בספה"ש כרך א' ע' 205 ואילך) בהערה 22 ובהציונים שם מבואר שהרמב"ם בפרקים הראשונים בהם הוא מדבר על מעשה מרכבה ומעשה בראשית לא הביא הוכחות שכליים לדבריו ולמסקנותיו ראה שם: "שהרמב"ם לא הביא הוכחות שיש שם מצוי ראשון וכו' ורק מבאר פרטים בידיעת ה' - מוכח קצת שהחיוב והמצוה ידיעת השם היא רק ידיעת הפרטים משא"כ ההוכחות".

ובהציונים שם מביא מלשונותיו שאין הם הוכחות רק הודעות החלכה עש"ב.

ויש להעיר על מגמת הרמב"ם בכתיבת הודעת העובדות ולא הוכחות מדבריו הוא עצמו במאמר תחית המתים בפתיחתו: "וכאשר ידענו את אלה המפסידים מאד ושהם מסופקים והם מדמים שהם חכמי ישראל, והם היותר שכליים בבני אדם ויותר תועים מן הבהמות, וכבר נתמלאו מוחותיהם פלאות והזיות נפסדות כנערים.

ראינו שכן ראוי לבאר בחבורינו ההלכתיים יסודות הדת על דרך ההודעה, לא על דרך ההוכחה כי הראיה על אותם היסודות דרוש לה בקיאות במדעים רבים שאין חכמי התורה יודעים מהם מאומה" עכ"ל.

מכאן מפי הרמב"ם עצמו שמלכתחילה קבע הודעות פסוקות בנידון, אולם יש לעיין כי משמע מזה שהסיבה לאי פירוט ההוכחות אינם מכיון שאינם הלכתיים אלא מכיון ש"דרוש לה בקיאות במדעים רבים שאין חכמי התורה יודעים מזה מאומה". או אולי זה עצמו מהווה הסיבה שרק המסקנות נשנים בתור

ההלכות ברם ההוכחות הסיבות אינם שייכים ל"חכמי התורה"
ולכן אינם הלכתיים.

אבל יש להעיר מכללות אופי חיבורו של "משנה התורה" שכל
כולו אפילו נושאים הלכתיים פשוטים לא באים בהוכחות
ובמקורות ומאי שאני האי מהאי? וצ"ע.

להוסיף בלימוד התורה באלול

הרב ישכר דוד קלויזנר
≈ נחלת הר חב"ד ≈

בגליון תקנז (ע' 15) שאלתי במ"ש בשיחת ש"פ שופטים תש"נ
(ס"ט) ד"עיקר הגילוי דמלך בשדה.. נעשה ע"י לימוד התורה",
ובמ"ש בשיחת ש"פ ראה תש"נ (ס"ח) "וכמנהג ישראל שבחודש
אלול מוסיפים בלימוד התורה" - ממ"ש בברכי יוסף (או"ח סי'
תקפא ס"ו) שבאלול מוסיפים בתפלה וממעטים בלימוד "גופי
הלכות ובחיבורים".

ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק חי (ע' תקנה):
"אכפול ת"ח על תשורתו ספרו חמדת משה ... ואף שאין הזמן
גרמא כלל וכלל לעיונא מפני עניני ימים אלו, והרי ידועים
דברי הברכי יוסף" וכו' עכ"ל.

והנה בשיחת ש"פ תבא (ס"ז) איתא: מח"י אלול ואילך צריכה
להיות חוספה מיוחדת בעבודת התפלה בכל חודש אלול, כדאיתא
בספרים (ברכי יוסף וכו') שגם ת"ח שעיקר עסקם בכל השנה
בלימוד התורה, צריכים לקחת מזמן לימוד התורה ולהוסיף
בתפלה ותחנונים וסליחות".

"ולא עוד אלא שגם בנוגע לחוספה בלימוד התורה שבחודש
אלול... צ"ל הדגשה מיוחדת על ענין התפלה שבתורה -
ההתקשרות עם נותן התורה, ובפרט ע"י לימוד פנימיות (סתים)
התורה" וכו'.

נמצא שאכן ממעטים בנגלה דתורה, וזה מדובר בברכ"י ואגרות קודש הני"ל, וההוספה בלימוד התורה, היינו בחסידות שענינה **"תפלה שבתורה"** וא"ש, ולק"מ.

≈ ≈ ≈

בגליון תקסא (ע"י 10) **נדפס** בטעות **"שהרה"ק** רבי יחזקאל שרגא משינאווע (**רבו** של הדברי חיים מצאנו זצ"ל) - וזה **טה"ד**, כי הנכון הוא (**כמו שכתבתי**) שהי' **בנו** (ולא רבו), וז"פ.

■ ■ ■

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

עיקר מצוות התפלה

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
≈ ר"מ בישיבה ≈

בלקו"ש פ' ויצא מבאר דידוע הכלל בהלכה דבמעשה בראשית היום הולך אחר הלילה, ובקדשים לילה הולך אחר היום, ומבאר דבענין התפלה תרווייהו איתנהו בה, שיש בענין התפלה גדר של "קדשים" שמצד זה לילה הולך אחר היום, וגם גדר של "מעשה בראשית" שבזה "היום הולך אחר הלילה", דענין העבודה שבלב שבתפלה - הדביקות בה' הי"ז כמו גדר "קדשים" כמו ענין הקרבנות כפשוטו, שהוא הקרבה לה' ובבית ה', כך הו"ע התפלה, והענין ד"בקשת צרכיו שבתפלה הי"ז עי"ד הענין ד"מעשה בראשית" שהאדם חושב עי"ד צרכי עצמו, ולהלכה למעשה נקטינן דבתפלה היום הולך אחר הלילה, כי עפ"י הלכה עצם החפצא דתפלה היא בקשת צרכיו, משא"כ הענין ד"עבודה שבלב" הוא רק תיאור מצב הגבורא המתפלל, דכדי שתהיי' החפצא דבקשת צרכיו כדבעי צריך הגבורא לחיות במצב של "עבודה שבלב" ובלעדה חסר בעצם הבקשה, אבל מ"מ אין זו מהות התפלה, עי"ד שמצינו בתפלה גופא שסדר התפלה הוא שבתחילה מגיד שבחו של מקום ואח"כ שואל צרכיו כו', שכדי שבקשת צרכיו תהיי' באופן

המתאים צריך להקדים לפניי סידור שבחו של מקום כו', עי"ש.

יש להעיר בזה במ"ש בס' מחזיק ברכה או"ח סי' מ"ח שהביא קושיית חנובי"י, למה קבעו פסוקי המוספין בתפלת מוסף, ולא תקנו לומר בתפלת שחרית ומנחה פסוקי התמיד? ומתרץ החיד"א דתפלת י"ח נתקנה לקיים מ"ע ועבדתם את ה"א עבודה זו תפלה, וכתב הרמב"ם דעזרא ובית דינו תקנו י"ח ברכות, וא"כ בבית שני אף שמקריבין התמידין היו מתפללין י"ח ברכות, וכן אמרו בסוכה נג,א, אמר ר' יהושע בן חנניא כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא היינו רואים שינח בעינינו כיצד שעה ראשונה תמיד של שחר משם לתפלה משם לקרבן מוסף כו' הרי מבואר בזה דבזמן שהיו מקריבין התמידין היו מתפללין תפלת שחרית ומוסף, והרי שלא נתקנו התפלות במקום התמידין, ובחון לשון הזהב שאמרו תפלות כנגד תמידין תקנום ולא אמרו במקום תמידין תקנום, שהרי גם בבית שני בתחילתו היו מתפללין י"ח דעזרא ובית דינו, אלא שתיקנו אמירתן כנגד תמידין ולעולם דעיקרן לקיים מ"ע דתפלה והתפלה היא עבודה לכן נתתקנו בזמן התמידין, ומשום הכי לא תקנו הזכרת התמידין בתפלת י"ח כיון דעיקרן לקיים מ"ע דתפלה עי"ש, וע"י גם בשו"ת התשב"ץ ח"ב סי' קס"א, ובפתח עינים סוכה שם.

דגם בזה מבואר דאף כי אמרינן דכנגד קרבנות תקנום, אין הפ"י דזהו עיקר ענין התפלה שיהי' כעבודת הקרבנות, אלא כנ"ל, דעיקר ענין התפלה הוא המצוה דבקשת צרכיו, ורק דכנגד קרבנות תקנום ולא במקום קרבנות, ולכן היו התפללין גם בזמן בית שני.

ולפי"ז יש לבאר הא דמבואר בברכות לא, א, יכול יהא כוללן כולם כאחת, להתפלל כל התפלות בבת אחת, ולכאורה אי נימא דעיקר ענין התפלה הוא במקום קרבנות איך יש הו"א לומר שיוכל לכוללן כולם כאחת, אבל להני"ל ניחא כיון דעיקר ענין התפלה הוא בקשת צרכיו, ולא במקום קרבנות. (אלא דלכאורה ילי"ע על המחזיק ברכה ממ"ש התוס' ברכות כו,א, ד"ה איבעיא דתפלת מוסף תיקנו רק משום ונשלמה פרים שפתינו, והרי גם

תפלת מוסף היו מתפללין בבית שני כמבואר שם בגמ', ומי"מ
הי' שייד להתפלל אז משום ונשלמה פרים גוי' ואי"כ הי"ה אפי"ל
בנוגע לשחרית).

≈ ≈ ≈

סידור שבחיו של מקום ובקשת צרכיו

ב) ולכאורה יש לעיין ממ"ש בלקו"ש חכ"ב ע"י 117 בהערה 34
וז"ל: לכאורה זהו עיקר גדר מצות תפלה - בקשת צרכיו,
משא"כ שבחו של הקב"ה הי"ז בעיקר הקדמה לתפלה, וכפשטות
לשון הגמ' (ברכות לב,א) "לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה
ואח"כ יתפלל" .. ולכאורה י"ל שזהו דיוק לשון הרמב"ם
"**ומגיד** שבחו של הקב"ה **ואח"כ שואל צרכיו** שהוא צריך להם
בבקשה ובתחנה ואח"כ נותן שבח והודי' לה' על הטובה שהשפיע
לו", דשבחו של הקב"ה גדרו בעיקר "**מגיד**", הגדה, משא"כ
בקשת צרכיו ושלאח"ז, הוא **עבודה** ורגש **שבלב**, .. אבל בשו"ע
אדה"ז סי' קפ"ה סוסי"ב "סידר שבחיו של מקום שזהו עיקר
מצוות התפלה" וכי"מ בסי' סי' שם עכ"ל. הרי משמע בזה יש
פלוגתא מהו עיקר גדר מצוות התפלה אם בקשת צרכיו או סידור
שבחו של מקום, וכאן מבואר בפשיטות דלהלכה עיקר ענין
התפלה הוא בקשת צרכיו הענין דמעשה בראשית, ולכן נקטינן
להלכה בסדרי התפלות דהיום הולך אחר הלילה.

וראה בהערות וביאורים גליון קפ"א סי' ט"ו, וגליון תקי"
סי' א' די"ל דפליגי בזה גם הרמב"ם והראב"ד, דהרמב"ם
לשיטתו קאי כנ"ל דעיקר גדר התפלה הוא בקשת צרכיו,
והראב"ד סב"ל דעיקר גדר התפלה הוא סידור שבחיו של מקום,
דהנה כתב הרמב"ם (הלי' תפלה פ"א הי"ז): ויש מן הגאונים מי
שהורה שאסור להתפלל תפלת נדבה בשבתות וימים טובים לפי
שאינן מקריבין בהן נדבה אלא חובת היום בלבד עכ"ל, ובראב"ד
שם השיג וז"ל: וכן מה שאמר הגאון שאסור להתפלל נדבה
בשבתות ויו"ט, לפי שאינן מקריבין בהן נדבות אלא חובת היום
בלבד, אני דעת אחרת יש עמי בכל אלה דר' יוחנן לא אמר
הלואי שיתפלל אדם כל היום, אלא י"ח שהיא תפלת רחמים
והבקשה ושוהה ביניהן כדי שתחולל דעתו עליו, ויתכוין דעתו

לבקש רחמים, אבל תפלת שבת ויו"ט שאינו אלא הודאות לא אמר ר' יוחנן, ואם יודה ויחזור ויודה ברכה לבטלה היא כו' עכ"ל, הנה מבואר בזה דהראב"ד סב"ל דהדין דצריך לשהות בין תפלה לתפלה הוא רק ביי"ח שהיא בקשת רחמים דלכן צריך לשהות שתתחולל דעתו עליו, וגם סב"ל דבתפלת שבת ויו"ט שאינן בקשת רחמים לא שייך כלל הענין דתפלת נדבה.

אבל הרמב"ם סב"ל שם (פ"י הט"ו) דדין זה דצריך לשהות הוא אפילו בשבת ויו"ט בין שחרית למוסף עי"ש, גם מבואר דהרמב"ם לא סב"ל דלא שייך הענין דתפלת נדבה בשבת משום דאינו בקשת רחמים אלא הודאות כשיטת הראב"ד.

ואפ"ל משום דהרמב"ם לשיטתו קאי דכיון דסב"ל דעצם גדר התפלה הוא בקשת רחמים וזהו עיקר המצוה כנ"ל, וגם כתב בריש ה"ל תפלה ד"מצות עשה להתפלל בכל יום" אי"כ אי אפשר לו לומר דתפלת שבת הו"ע של הודאות בלבד, ואין בו כלל מענין בקשת רחמים, דאי"כ נמצא דביום השבת חסר עיקר הקיום דמצוות תפלה, שצ"ל בכל יום, ולכן סב"ל דגם בתפלת שבת יש בו בקשת רחמים בענינים רוחניים קדשנו במצותיך כו' דגם עי"ז מתקיים המ"ע דתפלה לבקש רחמים, ובמילא גם בזה שייך תפלת נדבה, אם לא משום טעם הגאונים, ומובן הטעם דסב"ל דצריך לשהות בין שחרית למוסף, כיון דגם בזה יש בקשת רחמים, משא"כ הראב"ד סב"ל (כנ"ל בשיטת אדח"ז) דעיקר התפלה הוא סידור שבחו של מקום שפיר סב"ל דתפלות שבת אינן אלא הודאות כו', ובמילא לא שייך בזה תפלת נדבה, וגם לא צריך לשהות כו', עי"ש עוד דאין זה סותר למ"ש הרמב"ם בשו"ת פאר הדור סי' ק"ל, ולפי כל זה צריך ביאור בהמבואר בשיחה זו דלהלכה עיקר ענין התפלה הוא בקשת צרכיו כו' ומשמע דליכא פלוגתא בזה, ועי' גם לקו"ש פ' עקב תשמ"ט בהא דפליגי בהך דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש.

ואף שיש לחלק דהענין דעבודה שבלב שהו"ע דקדשים כנ"ל, והענין דסידור שבחיו של מקום הם ב' ענינים, וכלשון השיחה: "ועי"ד שמצינו בתפלה גופא שסדר התפלה הוא שבתחלה מגיד שבחו כו"ו ואפ"ל דגם סידור שבחיו נכלל בענין דמעשה בראשית דרק עי"ז שייך לבקש אח"כ צרכיו, וזהו הקדמה לבקשת

צרכיו, ונמצא דלכו"ע ענין התפלה הוא מעשה בראשית, אבל מ"מ לדיעה זו דעיקר התפלה הוא סידור שבחיו של מקום, משמע דאין זה הקדמה לבקשת צרכיו דאדרבה זהו העיקר, ונמצא דאין עיקר ענין התפלה בבקשת צרכיו דהיינו צרכי עצמו כו', ויל"ע בזה עוד.

≈ ≈ ≈

בקדשים הלילה הולך אחר היום

ג) בנוגע להמבואר בהערה 9 שיש שקו"ט בפני"י ברכות שם דלכאורה אדרבה כיון דתפלה במקום קרבן, א"כ הי"ז טעם להיפך דאפשר להשלים מנחה בערבית כמו הקטרת איברי התמיד בלילה עיי"ש, הנה בס' שלמה משנתו שם ביאר בזה דבקדשים הלילה הולך אחר היום רק לענין "אכילת הקרבן" אבל תפלות דבמקום קרבנות תיקנום היינו במקום "הקרבנות הקרבן" ובהקרבנה אין הלילה הולכת אחר היום, ולפיכך אמרינן בפסחים סח,ב, שהקטר חלבים של פסח כשחל בשבת דוחין את השבת משום דהוי בשעתו, אלמא דלעת ערב עבר זמנו עיי"ש, (ודבריו לכאורה צ"ב).

מיהו לפי המבואר אח"כ בהשיחה משמע דדין זה דבקדשים הלילה הולך אחר היום הוא דין בכל קדשים לא רק בנוגע לאכילת קדשים, ויש להעיר במ"ש בס' מקראי קודש (להגרצ"פ פראנק ז"ל) פסח ח"א סי' א' שנסתפק בזה אם הכלל דבקדשים הלילה הולך אחר היום הוא דוקא לענין אכילת קרבנות או שהוא כלל בנוגע לכל הדברים שבקדשים שהזמן דהלילה הוא בהמשך להיום, ומביא רא"י שכן הוא בכל עניני קדשים מ"ש בשו"ת חת"ס יו"ד סי' י"ז שכתב על ההיא דרבי אפטוריקי (זבחים יב,א) דרמי קראי כתיב והיי שבעת ימים תחת אמו הא לילה חזי, וכתב ומיום השמיני והלאה ירצה הא לילה לא חזי, וקשה למה הקשה מפי אמור ולא הקשה מלעיל מיניי בפי משפטים (כב,ט) דאיירי לענין בכור בהמה דכתיב ג"כ שבעת ימים יהי עם עמו ביום השמיני תתנו לי, ושם לא שייך תירוצו לילה לקדושה דהא בכור קדוש מרחם?

ותירץ החת"ס דמבכור מעיקרא לא קשה מידי דקיימ"ל דבקדשים הלילה הולך אחר היום נמצא בבכור דמרחם קדוש מתחיל יום ח' שלו מעמוד השחר השמיני, כי הלילה שייך ליום ז', ולא קשה מידי, אבל קושייתו אקרא דפי אמור דאיירי בבהמת חולין שרוצה להקדישה ובחולין היום הולך אחר הלילה וכלים הז' ימים עם צאת הכוכבים נגהי ח' לכן דוקא כאן קשה עי"ש, ועי' גם חת"ס חולין פג,א, שתירץ כן, משמע מזה דסבי"ל להחת"ס דדן זה דבקדשים הלילה הולך אחר היום אינו אלא באכילת קדשים אלא בכל דיני קדשים עי"ש, ועי' מלבי"ם בהתומ"צ פ' צו ז' אות קי"ד ונזר הקודש חולין פג,א, ורבינו יונה ברכות יא,ב, וס' משאת משה פסחים ס"י קמ"ב וירושלמי יומא פ"א ה"א די"ל דזה גופא הוא ספיקת הירושלמי, וראה גם בשיחת ש"פ וישב תשמ"ו לגבי הדלקת המנורה לשיטת הרמב"ם, די"ל דההדלקה דליל כ"ו כסלו היי שייך ליום כ"ה, וראה גם ב"משיחות ש"פ ויצא" תשמ"ו הערה 11, והערות וביאורים גליון שט"ו ס"י י"ב, וגם מלקו"ש כאן משמע דדן זה הוא בכל עניני קדשים, ואכמ"ל יותר.

תפלות - על הסדר דיום הולך אחר הלילה

הרב דוד שרגא פאלטער

≈ תושב השכונה ≈

בליקוט פרי ויצא ש.ז. מבואר שתי גדרים של תפלה, עבודה שבלב ובקשת צרכיו (מתאים) ועפ"י הכללים של "קדשים" שלילה הולך אחר היום, ו"מעשה בראשית" שהיום הולך אחר הלילה, ועפ"י יובן מתי נחשב תפלת ערבית כתפלה הראשונה ומתי כאחרונה וראה בהשיחה.

ועפ"י? יש לבאר מה שמובא בשו"ע אדה"ז סימן מ"ו סעיף א' בזה"ל ברכות השחר תקנום חכמים על סדר העולם והנהגתו מה שהבריות נהנין בכל יום שיברכו להקב"ה... להשלים מנין המאה ברכות שחייב כל אדם לברך בכל יום ויום מערב ועד בוקר עכלה"ק.

וכמה תמהו על הלשון "מערב עד בוקר" שלכאורה חסדר בפשטות בהברכות הוא בתחלה מבוקר עד ערב, ועפחנ"ל יובן בדיוק לשונו בהתחלת הסעיף תקנום חכמים **על סדר העולם**, ואף שבפשטות זה אינו מה שמרמז רבינו כאן אבל יש בכלל מאתיים מנה וד"ל.

ובפרט שי"ל שאלו המאה ברכות הם שייכים יותר לגדר דמעשה בראשית ענין לצורך האדם עצמו (בניגוד לעבודה שבלב, התמסרות להקב"ה) שתקנה זו התחיל ונתקנה מלכתחלה בגלל המגפה בבניי וכדי לינצל מזה (צורכי האנשים) נתקנה עיי דוד המלך לברך מאה ברכות בכל יום.

חינוך בכל הפרטים

הרב יוסף יצחק הכהן פעלדמאן
 ≈ כולל אברכים ≈
 שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בהליקוט דפי וירא בסו"ס ב' כתוב וז"ל משא"כ מצד מצות חינוך דרבנן צריך שהקטן יקיים המצות בכל הפרטים כגדול.

ובהערה 20 כמו שהוכיח הריטבי"א (סוכה ב, ב) מהא דמבואר שם בגי דאין לחנך קטן בסוכה פסולה (למעלה מעשרים) וכ"כ הר"ן ליומא פ"ב א וראה לקמן בפנים מרבינו מנוח עכ"ל.

ולהעיר מהרמב"ם בימים אלו בחלי ק"ש פ"ד ה"א וז"ל ומלמדן את הקטנים לקרותה בעונתה ומברכין לפני' ולאחר' כדי לחנכן במצות [וצע"ק מה שלא הביאו בהערה 1 ואכ"מ]

ומובן מפוסקין דכ"ה הלכה למעשה [ובמיוחד ממה שמקילים בכמה מצות - הובא באנצקלופדי תלמודית ערך חינוך סעיף י' ושי"ן].

ולהעיר עוד מפסק אדה"ז בסידורו בחלי ציצית בתחלתו [הובא בשו"ע ח"א בהתוספות] - וז"ל ובקטנים שהגיעו לחינוך דחיינו מבו שש שנים עד בן י"ג אפשר להקל ולסמוך ע"ד האומרים ששיעור בגד להתחייב בציצית הוא אמה על אמה בלבד.

ולפלא מנהג העולם ממה שראיתי שבחינוך הקטנים אין נזחרים בזה ובכמה מצות אחרות בחשיעורים ובחפרטים.

ואברהם זקן בא בימים (גליון)

הת' מרדכי ניומאן
 ≈ תלמיד בישיבה ≈

בגליון דש"פ ויצא שואל הרב י.ב.ח. על ביאור הליקוט לפי ח"י שרה ש.ז. בענין ואברהם זקן בא בימים, ונקודת שאלתו, בלשונו היא שבפסוק "ואברהם זקן בא בימים", "לכאורה לפי החסבר בליקוט היה צריך להיות הטעם על אל"ף, שמדגיש שנכנס ונפעל ע"י הימים".

ותמיהני על שאלה זו, איך יכול להיות טעם על אות שאין לה נקודה ואינה נשמעת?

ויבא יעקב שלם - בבניו

הת' מיכאל אפרים דאנאוו
 ≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈
 בישיבת ניו הייווען

בלקו"ש חכ"ה פ' וישלח א' סעיף ב' (עמוד 170) שואל כ"ק אדמו"ר שליט"א על פירוש רש"י על הפסוק בפרשתנו פרק לג פסוק יח (ד"ה ויבוא יעקב) שלם: "שלם בגופו... שלם בממונו.. שלם בתורתו..." דלכאוי צ"ל מדוע נקט רש"י דוקא

לשון הגמרא "שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו" ולא נקט כלשון המדרש דפ"י גם "שלם בבניו" ובפרט שחידוש זה (שלם בבניו) מובן בדרך הפשט.

וממשיך שם כ"ק אדמו"ר שליט"א שתמוה עוד יותר ע"פ פרש"י בפי לך לך עה"פ ואעשך לגוי גדול: לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת פרי' ורבי' וממעטת את הממון וממעטת את השם לכך הוזקק לשלשה ברכות הללו שהבטיחו על הבנים כו"י דמכאן רואים שברכה בקשר לבנים הוא ענין עיקרי שצריך להזכירו בפירוש כשהוא עלול להתמעט (מחמת טלטול הדרך) וא"כ בפסוק "ויבא יעקב שלם" (מה"דרך אשר אנכי הולך") הי' רש"י צריך לפרש ד"שלם" היינו (גם) "שלם בבניו"? עיי"ש.

ולכאוי צ"ל דלכאוי א"א (כ"כ) להקשות מפרש"י עה"פ "ואעשך לגוי גדול" שפי' שהדרך ממעט פרי' ורבי', מדוע לא פרש"י כאן "שלם בבניו", כי (לכאוי) הפי' בזה שהדרך ממעט פרי' ורבי' הוא, שכשהוא בדרך אז לא מוליד הרבה בנים (שלכן ברכו הקב"ה לאברהם "ואעשך לגוי גדול"), אבל לא שנעשה חסרון בבנים שיש לו כבר, וא"כ אין להקשות משם מדוע לא פרש"י כאן "שלם בבניו" כי כאן איירי בבנים שיעקב הי' לו מכבר ולכאוי אין טעם דכיון שיעקב הי' בדרך יהי' לו חסרון בבניו שנולדו כבר?

ואולי הי' אפשר לומר דהכוונה כאן שיהי' חסרון בבנים מפני טלטול הדרך, הכוונה על בנימין שעדיין לא נולד, שיש הוה אמינא שיהי' ליעקב חסרון בבנים היינו שלא יוליד את בנימין ועי"ז הי' צריך רש"י לפרש שיעקב הי' גם "שלם בבניו" וצ"ע.

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

בחירה בתשובה

הרב יוסף יצחק הכהן פעלדמאן

≈ כולל אברכים ≈

שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בגליון דש"פ תולדות הביא ידידי התי' ע.ג. וואגנער מקונטרס כ' חשוון ש.ז. דמבאר דיש בחירה חפשית בנוגע לתשובה ובהערה שם אבל פשיטא שאין מקום לומר ששני פרקים בהל' תשובה מדברים רק בנוגע לשאר מצוות ולא בנוגע לתשובה.

ושאל דמאי שנא תשובה משאר מצות שצריך להדגיש זה ותירץ די"ל כיון שהיא מצוה כללית דמתקן העבר וכו' ג"כ ומסבירא כיון שהוא בחר בענין זה להיפך וכו' ומסיים דבנוגע לגוף הענין להעיר מהרמב"ם בפ"ה סוף ה"ב דראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו שהרשות עתה בידינו. [ועד"ז העיר א' בגליון העבר].

איברא מזה גופא הי' לו להקשות מדוע לא הביא זה בההערה ובפרט שהיא בהמשך למ"ש בההערה ועוד ועיקר דלפי הבנתו מהו הפ"י בההו"א שהרמב"ם אינו מדבר בנוגע לתשובה שפירוש הפשוט בהרמב"ם ובמיוחד בפרק ד' שמדבר בנוגע לתשובה.

ויש לומר בזה עפ"י הידוע דמצות התשובה כולל כמה ענינים כמ"ש ברמב"ם פ"ב ה"ב ומהם א) עזיבת החטא ב) רגש שבלב מה שמתנחם על שעבר ויעיד עליו וכו' עד לאופן של תשובה מאהבה וזהו מה שמדבר בההערה בהמשך למ"ש בהמאמר בנוגע לתשובה מאהבה ובזה לא כתב הרמב"ם במפורש שיש בחירה וזהו ההו"א שמדבר בנוגע לשאר מצות והיינו גם מצות תשובה הנוגע לשאר מצות כמ"ש הרמב"ם ה"ב [הובא בההערה] הואיל ומדעתינו עשינו כל הרעות, ראוי לנו לחזור בתשובה ולעזוב רשענו והיינו עזיבת החטא שבתשובה אבל לא הרגש החרטה וכו' ואולי

מצד סברתו ובאוי"א דכיון דהרגש שלו היתה הסיבה לבחירתו הלא טובה בחטא זה ועדיין צ"ע בזה.

ויותר נראה ע"פ המבואר בתניא פ"ז שתשובה מאהבה בא להיות כי עד הנה היתה נפשו בס"א וכו' לזאת צמאה נפשו וכו' ובזה אולי אין סברא שיהי' בחירה בתשובה מאהבה מזה שבתר ברע וק"ל.

הבחירה הפשית שבתשובה

הת' מרדכי ניומאן
≈ תלמיד בישיבה ≈

בגליון דש"פ ויצא הנ"ל שואל התי' א.ב. על המבואר בקונטרס כי חשון ש.ז. בענין הבחירה הפשית שבתשובה, דלכאורה מפורש הוא ברמב"ם הלי' תשובה פ"ח ה"ב "וכשם שהאדם חוטא מדעתו וברצונו כך הוא עושה תשובה מדעתו וברצונו", ולמה הוצרך להביא ע"ז בהמאמר ק"ו משאר מצוות.

ולפענ"ד טעה הנ"ל בהבנת המאמר, דאין כוונת המאמר לומר שיש בחירה הפשית בתשובה, דמאי קמ"ל, הרי תשובה היא כמו שאר מצוות, אלא הכוונה היא להוכיח שיש נתינת כח מלמעלה לעשות תשובה (דזהו שאומר שהבחירה היא יותר משאר המצוות, היינו שהנתינת כח לעשות תשובה היא יותר משאר מצוות), וכמפורש בבהמשך המאמר ש"זה שאין מי שיעכב בידו לקיים מצוות התשובה הוא (בפרט אחד יותר מבשאר מצוות". אבל פשוט שאין פחות בחירה הפשית על תשובה מאשר על עשיית עבירות! ולכן לא הובא שם הרמב"ם הנ"ל, דחתם משמע שהוא רק בחירה הפשית כמו שאדם חוטא מדעתו, ובהמאמר רוצה לחדש שיש נתינת כח יותר על תשובה. ולכאורה זוהי כוונת המאמר. ואם שגית את"מ.

א ג ר ו ת ק ו ד ש

השלמת רמ"ח תיבות בק"ש בשמיעה מהש"ץ

הח' צבי הירש גורארי'
 ~ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ~
 בישיבה גדולה מיאמי רבתי, פלארידא

באג"ק חייט אג"ק זיתמב [שלהי תשי"כ]:

לשאלתו בהשלמת ג' התיבות בק"ש עייזו שהשיץ אומר יא"א [הערת המערכת: כשמתפלל בציבור אך אינו גומר ג' הפרשיות עם השיץ, האם מה שהשיץ חוזרם עולה לן] - לעייע לא מצאתי הוראה מפורשת בזה. אבל לדעתי פשוט א) שמוציא הוא את כל הציבור כולו, ב) גם זה שעדיין לא גמר הק"ש מציבורו הוא, וניתוסף לו ג' תיבות בעת אמירתו ק"ש. עכלה"ק.

ולהעיר ממ"ש השערי תשובה בשוייע או"ח סי' ס"א ס"ק (ב) בשם סדר היום: מי שלא השלים ק"ש וכבר הקדים השיץ וסיים יותר טוב שיעמוד במקום שהוא וישתוק וישמע. לשיץ כשחוזר ה' אלקיכם אמת ואח"כ יגמור הק"ש ויועיל לו כיון שהוא עומד בתוך ק"ש... עכ"ל.

ע"ש בההמשך, ובכף החיים סי' ס"א ס"ק ט"ז ובמה שצויין שם שכתבו כהני"ל.

ואוי"ל (אף שדוחק) דהחידוש בהאג"ק וישלעייע לא מצאתי הוראה מפורשת בזה"י הוא שגם מי שלא התחיל ק"ש בפועל בזמן שהשיץ גמר ק"ש וחזר על ג' התיבות יא"א - יוצא י"ח רמ"ח תיבות והטעם (ההכרח) הוא: "כיון שהשיץ א) מוציא הוא את כל הציבור כולו [לכן -] ב) גם זה שעדיין לא גמר ק"ש [כשחזר השיץ על ג' התיבות] מציבורו הוא, וניתוסף לו ג' תיבות בעת אמירתו ק"ש".

דשאר הפוסקים (השי"ת ומה שצויין לעיל) כתבו מפורש רק שמי שעומד באמצע ק"ש יוצא י"ח וכמ"ש הטעם "כיון שהוא עומד בתוך ק"ש" ונמצא דבשעת קריאתו יש לו רמ"ח תיבות, משא"כ מי שעוד לא התחיל ק"ש.

אבל באג"ק שכי' דהוא יוצא י"ח בחלק מהציבור שהשי"ץ מוציא, לכן גם מי שלא התחיל ק"ש בפועל והוא חלק מהציבור יוצא י"ח ע"י השי"ץ. ובזה כתב "לע"ע לא מצאתי הוראה מפורשת". ועדיין יל"ע ובפרט לדינא.

הערות וצינונים באגרות קודש כ"ק אד"ש חלק ח"י

הת' שמואל נעמירובסקי
 ~ תוח"ל 770 ~

באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ח"י, בע"י תמוז מובא: "במש"כ בדרמ"צ ע"ד הבעש"ט (הובא בתוס' פרטים בקונטרס ומעין סמ"ט) [= סוף מאמר י"ט נדפס שם בעמ' 113-114]... וראה עט"ר איך שכל שנה הוא פרט הנמשך מהכלל דאלף שנה".

ע"ד סיפור הנ"ל מהבעש"ט (שהחליף מעשירות לבנים וכו') ראה גם במאמר ד"ה והנה פרח מטה אהרן גו', מש"פ קרח, א' דר"ח תמוז ה'תשל"ג, ונדפס בקונטרס כ"ח סיון - תשי"ג, אות ג'.

ובענין "וראה עט"ר איך שכל שנה.. נדפס בעטרת ראש, אות ד', עמוד ה', עייש"ב.

שם, בע"י תעה מובא: "וכידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בכגון דא, אשר כשם שמוכרח לכל אדם לדעת חסרונות עצמו, שרק אז יכול האדם לתקנם ולחיות חייו כדבעי, הרי במדה זו מוכרח ג"כ לדעת כשרונות ויכולת ומעלות עצמו".

וב"היום יום" כו חשוון מובא וזלה"ק: "הדרך האמיתי הוא שצריכים לדעת מעלת עצמו, בהכרה אמיתית בחסרונות עצמו ובמעלות עצמו. וכאשר יודעים את החסרונות - לתקנם בעבודה בפועל, ולא לצאת ידי חובתו באנחות בלבד".

≈ ≈ ≈

שם, בעי תפג מובא: "... וכמדובר בהתועדות בפירוש אדמו"ר הצ"צ (אשר פוסק הוא בענינים שלנו ובאתרא דרב נהוג כרב) אשר מבין המצרים יבואו למרחב העצמי לנחלה בלי מצרים".

- **"וכמדובר** בהתועדות" - הכוונה להתועדות דש"פ מטות - מסעי, מברכים החודש מנחם-אב, ה'תשי"ט אות י"ד ואילך (ונדפס בשיחות קודש ה'תשי"ט (הוצאת י"ב תמוז ה'תשמ"ה) עמוד רו ואילך).

≈ ≈ ≈

שם, בעמי תפט מובא: "ה) ישנם כאלו שביטויים הנ"ל כתוצאה ממה שטעמו יי"ש יותר מעט מהמדה, אבל גם בזה איני רואה כל הכרח, ואדרבה - ע"פ כו"כ שיחות מכ"ק מו"ח אדמו"ר מגונה הדבר (באם לא לומר ביטוי חריף יותר) מצ"ע ג"כ".

וראה לתוכנה גם באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ט"ו ע' קפח. וחלק ט"ז ע' פב.

~~~~~

אומר - אמר

הת' מרדכי קלוגער
≈ תלמיד בישיבה ≈

באגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' שב מביא י"א שצ"ע קצת הלי **אמר** רנב"י, ולא רנב"י **אומר**, ע"פ הכלל דפלוגתא רגיל לשון אחרון".

לפום ריהטא צ"ל "ולא רנב"י אמר" (בלא וא"ו), שלכאוי "אומר" (בוא"ו) אומרים על תנא ו"אמר" (בלא וא"ו) אומרים על אמורא.

שם ע"י רעח "הלכה כמ"ד (סוטה ד, א) דלא מיניה ולא מקצתי". לכאוי צ"ל: סוטה ה, א כמצויין בע"ש. אבל כ"ה גם בלקו"ש הנסמן בריש האגרת.

ח ס י ד ת

חופה בשעה החמישית

הת' אורי מרדכי ליפּש
≈ תות"ל 770 ≈

א. בליקוט יד כסלו ע"י 116: אין דעם נוסח ההזמנה פון דער חתונה איז געשטאנען אז די חתונה (נראה שהוא טעות הדפוס וצ"ל "החופה", כפי שנמצא בצילום מההזמנה, שם ע"י 140) וועט זיין בשעה החמישית בערב, הגם אז דאס איז געווען ווינטער און דאס (חתונת הרבנית שיינא) איז געווען זומער, איז אבער אומעטום געשטאנען דער זעלבער זמן - בשעה החמישית.

די חופה אליין איז געווען בא נאכט, ...אבער די קבלת פנים האט מען מדייק געווען, עס זאל זיך אנהייבן בשעה החמישית בערב". ע"כ.

ויש לעיין בזה: מהו הקשר דחתונה לשעה החמישית, עד שדייקן לכתוב (גם כשלכתחילה לא התכוונו שיהי' בשעה החמישית, ואפילו בקיץ (שהחופה היתה בלילה) משך זמן אחרי זה?

ב. והנה, בעצם הענין דחופה, מבואר בלקו"ת שה"ש מז, ב ואילך וכן הוא במאמר ד"ה כי על כל כבוד חופה בדרושי

חתונה לאדהא"מ (ובהנסמן שם), שיש כמה מיני חופה, חופה דחתן חופה דכלה, וחופה המקיף לשניהם יחד.

ובהענין מהו חופה דכלה, ומהו חופה המקיף לשניהם, נמצא בלקו"ת שם (מז, ד, סוף האות "ביאור הדברים") בזה"ל: "ועפ"ז י"ל טעם למנהג שנהגו שמתחילה החתן פורס סודר על הכלה הנקרא (דעקטוד) שזהו כעין חופה של הכלה בפ"ע ואח"כ שניהם נכנסין תחת יריעה ע"ג כלונסות זהו חופה המקיף לשניהם וכמבואר בשי"ע אה"ע סי' נ"ה ס"א בהג"ה ובחלקת מחוקק שם סק"ט ובבי"ש שם סק"ה דזה שמכסין ראש הכלה נקרא ג"כ חופה לדעת התוס' וזהו ענין הינומא והוא בח"י חופה של הכלה כנ"ל". ע"כ.

אמנם מהו חופה דחתן בפ"ע אינו מבאר. ואוי"ל ע"פ מה שנאמר במאמר לכה דודי תרפ"ט (אות א') בנוגע לכבוד חתן וכבוד כלה וכבוד שלמעלה משניהם (שהוא חופת חתן וחופת כלה וחופה המקיף לשניהם יחד) "וכן הוא למטה דהסדר הוא שבאים רוב עם לקבל פני החתן, ואח"כ הולכים עם החתן לקבל פני הכלה, והחתן מכסה בצעיף את הכלה והולכים אל החופה", שמזה נראה דחופת החתן הוא הקבלת פנים

- **וכפי** שנראה לעיל מלקו"ת דחופת הכלה הוא הדעקטוד, חופה לשניהם הוא פריסת יריעה ע"ג כלונסאות, וכאן מוסיף לכאוי גם בנוגע לחופת החתן, וא"כ הוא, בהכרח דקאי אלפני זה "שבאים רוב עם לקבל פני החתן". וטעם שאינו מופיע בלקו"ת הנ"ל, נראה הטעם, מפני ששם מביא מקור בנגלה והיינו נפק"מ להלכה, כמבואר בפוסקים הנ"ל. משא"כ חופת החתן "שבאים רוב עם כו"ו עדיין אינו נפק"מ להלכה (מבחינת הקנין).

ג. בכלל לחתונה יש קשר למספר חמש, וכדאיתא בגמ' (ברכות ו, ב) כל המשמח את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות, מכיוון שבקשר לחתן נאמר ה' קולות, **קול** ששון ו**קול** שמחה **קול** חתן ו**קול** כלה **קול** אומרים הודו את ה' צבאות, ובמתן תורה נאמר ויהי **קולות** וברקים גוי' ויהי **קול** השופר גוי' והאלקים יעננו **בקול**.

ובלקו"ש ח"ו (יתרו א') מבאר הקשר דחתן לתורה, ובסיום (ע' 8-117) מבאר הקשר למספר ה' דוקא, שבאופן כללי העולם נחלק לארבעה חלקים - דצח"ס, העולמות לדי - אבי"ע, שרשם ומקורם ד' אותיות דשם הוי" אב"ל תורה ניתנה בחמשה קולות שמראה על דרגא חמישית שלמעלה מארבעה הנ"ל, והיא: אמיתית הפשיטות, שזהו העצמות של התורה, כפי שהיא מאוחדת עם עצמות אור אין סוף ברוך הוא.

וזהו הקשר ד"חתן" ל"תורה" שאצל שניהם יש חמשה קולות, מכיון שגם אצל החתן מתגלה כח ההולדה (שזהו תכלית הנשואין) הכח האין סוף שלמעלה ומתפשט ממציאיות הגדרים של ד' סוגים הנ"ל.

ונמצא שאכן עושים חופה (דחתן = קבלת פנים) בשעה החמישית, ולהעיר שגם בקבלת פנים הוא זמן חזרת הדא"ח - קשור עם תורה.

ד. ועוי"ל בטעם שדוקא אצל החתן הוא בשעה החמישית (אף ששייך לשניהם גילוי כח הא"ס) ע"פ דרושי חתונה לאדהא"מ ע' נא (ברוחניות) "והוא כחתן יוצא מחופתו כו" פי' והוא כחתן קאי על בחי' גילוי עצמות אא"ס בח"ע בתשב"ר כמו במ"ת... וכמ"ש ז"ל ביום חתונתו זה מ"ת כו' שנקי חת"ן חו"ת דרגא", עיי"ש באריכות (ובמפתח בעוד כו"כ מקומות) אבל הכלה ענינה לקבל הגילוי הנ"ל (שם).

ולא באתי בכ"ז אלא להעיר.

~~~~~

אושפיזין דשמע"צ

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
≈ ר"מ בישיבה ≈

בקשר למה שהו"ל מכבר בעד תלמידי המתבתא שיי בנושא דשמע"צ ושמח"ת, שבו נידון (גם) ע"ד שבשמע"צ ישנם

האושפיזין של שלמה המלך וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - הנה כשהי למראה עיני הקי של כ"ק אדמו"ר שליטי"א הואיל כ"ק אדמו"ר שליטי"א להעיר בענין זה:

"בזמן דאושפיזין אין קליטה פ"י שנעשה **בית"**. (בסמיכות לכ' חשון תנשי"א).

ויש לבאר בזה ע"פ המבואר באוה"ת דרושי סוכות (עמ' איתשמז):

דהנה מבואר בלקו"ת... פ"י כל האזרח בישראל ישבו בסכות פ"י האזרח לשון עתיד כלומר מה שאני עתיד להזריח בתוך ישראל ובפנימיותם לע"ל עכשו ישבו בסוכות שמתגלה עליהם בבחי' סוכות ומקיף מלמעלה עכ"ל... והנה לע"ל יהי דירה בתחתונים וזה יהי דירת קבע ועכשו בסוכות מאיר בחי' זו דרך אכסנאי ואושפיזא שהוא דירת עראי... אך עכשו באים בשבעת ימי הסוכות ז' אושפיזין שהם ג"כ מבחי' ז' רועים רק שבאים בדרך אושפיזין שהו"ע דירת עראי ומאיר בבחי' מקיף לבד... עכ"ל.

ועפ"ז יש לבאר דיוק הלי' במענת כ"ק אדמו"ר שליטי"א והוא ש"בזמן דאושפיזין" הנה אופן ביאתם וההנהגה דאז הוא באופן של אורח ובמילא עראי ובמילא אין (מתאים אז ענין) הקליטה, שענינו דקליטה בעבודת האדם הוא דוגמת "שנעשה בית" (שהוא דירת קבע) וכמו שמתבטא גם ההנהגה בפשטות שבשמע"צ יוצאים מסוכה (דירת עראי) וחוזרים לבית (דירת קבע).

ועפ"ז יש לדייק עוד בדברי הצ"צ במיש: "שהם ג"כ מז' רועים" - והיינו באווערענען שאף שהם מז' רועים (וכמבואר בתניא פמ"ב) הנה ענינם לרעות לנשמות ישראל באופן פנימי וקבוע בנפשם (שהרי זהו ההפרש בין נסיכים ורועים כמבואר בדרושי חנוכה בתו"א ועוד) - הנה אעפ"כ הנה אז אופן השפעתם הוא באופן מקיף בלבד.

אור השמש ואור הלבנה

הח' נחמן ווייס
 ≈ תוח"ל ברינוא ≈

בד"ה כי נער תרס"ו: "ועוד יש בפ"י נער שהוא קטנות והיינו שזה הי' ביהושע לאחר הסתלקות משה שאז נסתלק האור שהיה בימי משה לפני משה כפני חמה לפני יהושע לפני לבנה שהלבנה אין לה מאור עצמה כלל רק מה שמקבלת מהשמש (וגם זה לא נשתנה בה)". ועל התיבות שבסוגריים כתב אדמו"ר מהוריי"צ "לא אבי"י (המשך תרס"ו עמי תקנד).

וצ"ל מהי קושיית אדמו"ר מהוריי"צ, דהיה אפשר לפרש שהוקשה לו מהידוע שאור השמש שנמשך דרך הירח הוא (לא רק מתמעט, אלא שהוא גם) משתנה להיות כמו אור אחר ממש (ע"י סה"ע ח"ג עמי רצז-ט), וא"כ מה"פ שאור החמה "לא נשתנה בה"?

אמנם לכאוי אין לפרש כן, שהרי בתרס"ו אין מדובר בהשפעתה של הלבנה שע"ז כותב שאין אור השמש משתנה דרכה, אלא בהשפעתה של החמה ללבנה (וכדמוכח ממה שמדמה לקבלתו של יהושע ממשה שאין המדובר בהשפעתו להעם) שאין אור השמש המאיר בה משתנה כלל אלא מאיר בה גוף ועצם אור השמש (ע"י סה"ע שם עמי שי הע" 36), וא"כ אין מקום לכאוי לקושיא זו.

והנה אפשר לפרש באוי"א, דהוקשה לו מה נוגע כאן לבאר ענין זה (שאין אור השמש משתנה בלבנה), הרי כאן המדובר רק בנוגע ללבנה עצמה (קטנות, יהושע) ולמא נפק"מ אם אור החמה משתנה אם לאו?

אך ג"ז קשה לומר, שהרי תיכף מסכם "ונומצא דבענין נער דיהושע יש בזה בי' מדרי" האי ... שקבל האור בשלימות ממשה והבי' לאחר ההסתלקות שאז הי' נער בבחי' קטנות וכן הוא בלבנה דבעת שהיא במלואה היא מקבלת האור בשלימות... ויש עתים שהיא בבחי' קטנות", וא"כ מובן שבא לחדגיש החילוק שבין בי' המדריגות, דלא זו בלבד כשהיא במלואה הי' יר

האור בשלימות, אלא שהיא מקבלת מעצם אור השמש ואי"ז אור של תולדה, וכשהיא בבחי' קטנות אין מאיר בה האור כלל, וזה נוגע להדגשת ענין הקטנות המבואר שם.

וא"כ עדיין צ"ל מהי הקושיא.

דעת רשב"י בעץ הדעת (גליון)

הח' שלום דובער שפילמאן
 ≈ תלמיד בישיבה ≈

בגליון ט (תקסה) עמ 22 מביא הת' מ.מ.ג. שבקונטרס עץ החיים אות י"א מובא וז"ל: "כמו"כ יובן ג"כ הענין בעסק התורה דתושבע"פ נמשלה לתאנה ותאנה הוא עה"ד כדעת הרשב"י במד"ר ור"י בגמ"י. עכ"ל.

והעיר הת' הנ"ל ע"ז שלכאורה לא נמצא במדרש רבה טו-ז דעת רשב"י שתאנה היתה; עיי"ש באריכות.

אמנם איתא במד"ר (במקומו) יט-וא"ו ויתפרו עלה תאנה: "אמר ר' שמעון בר יוחאי עלה שהביאו תואנה לעולם", הרי דסב"ל בהדיא לרשב"י דתאנה היתה.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

הערה בפירש"י כח, יא (גליון)

הרב יוסף וואלדמאן
 ≈ תושב השכונה ≈

בגליון העבר שואל הרב וו.ר. בפירש"י ד"ה ויפגע (כח, יא): "...ורבותינו פירשו לשון תפלה כמו ואל תפגע בי ולמדנו שתקן תפילת ערבית ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל ללמדך שקפצה לו הארץ כמו שמפורש בפרק גיד הנשה" (חולין צא:).

ושואל הרב וו.ר. מן פירש"י בפרשתינו בפרשת חיי שרה בד"ה לשוח (כד, סג): לשון תפלה וכו', עכ"ל.

שבגמרא ברכות כו: לומד מפסוק זה שיצחק תקן תפילת מנחה.

שלפי זה צריך עיון למה לא פירש"י שם שיצחק תיקן תפילת מנחה, ולמה יש הכרח בפרשתינו לפרש שיעקב תיקן תפלה ולא שהתפלל סתם - יותר מפרשת חיי שרה בנוגע ליצחק.

וממשיך לשאול שבפרשתינו אומר רש"י "ולא כתב ויתפלל" ולמה לא ביאר רש"י בפרשת חיי שרה מה שנאמר "לשוח בשדה" ולא "להתפלל בשדה".

רש"י לא פירש שם שיצחק תיקן תפילת מנחה כיון שבפש"מ אין הכרח בתיקון הגי' תפילות ע"י האבות, שרואים שחוץ מיעקב אינו מוזכר בפ"י רש"י תיקוני תפלה של מנחה ע"י יצחק ושחרית ע"י אברהם.

שגם פסוק של אברהם שחז"ל מבארים בקשר לתיקון תפילת שחרית - וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם לפני ה' - מובא במובן של תפלה פירש"י. בשלח (יד, י): ד"ה ויצעקו ובכל זאת אינו מזכיר ענין תיקון ע"י אברהם תפילת שחרית.

וגם רואים כאן בפירש"י בנוגע למה שכותב "ולמדנו שתקן תפלת ערבית" שאינו מציין המ"מ בגמרא כמו שמציין בסוף דבריו "ללמדך שקפצה לו הארץ כמו שמפורש בפרק גיד הנשה".

מזה יש להוכיח שמביא תוך דבריו ענין התיקון של תפילת ערבית לאו דוקא בתור פש"מ אלא כדי להבין לאיזה "סוג" תפלה כיוונו רז"ל בתפלת יעקב כאן ובהמשך וכתוצאה מזה להמשיך בענין קפיצת הארץ כדלקמן:

דהיינו בזה שרש"י כותב "שתקן תפלת ערבית" בזה רוצה להדגיש שזה היתה תפלה לא בעד דבר מסויים בתורת "בקשה ותחנונים" בעד דבר וצורך מסויים (שאיזו הי' מתאים כאן השם דבר תפלה שמכוון במלת "ויפגע") אלא באופן כללות ענין

תפלה מסוג שאנחנו מתפללים ג' פעמים ביום בתורת "אומנות אבותם" (לשון רש"י פ' בשלח כ"ל).

ומזה מתעורר שאלה על שימוש מלת "פגיעה" למכוון כזה, שהי יותר מתאים להשתמש בשאר לשונות של תפלה כמו "ויתפללי".

וכתוצאה והמשך לזה באים דברי רש"י "ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל, ללמדך שקפצה לו הארץ וכו'".

ונראה שזהו עיקר מטרת המשך פ"י רש"י "ורבותינו פירשו... שעי"ז מדויק יותר **תחלת** דברי פירושו על ויפגע שהוא כמו "ופגע ביריחו" וכו', ענין של פגישה, כיון שהארץ בא (קפץ) נגדו.

וכלשון רש"י שם בפרק גיד הנשה (צא:) ד"ה ויפגע במקום: וז"ל: **כאדם הפוגע בחבירו שבא כנגדו** ודרשינן ליה נמי לשון תפלה כדכתיב אל תפגעו בי עכ"ל.

ומכאן בפירש"י ויצא מובן יותר כוונת רש"י שם בגמרא שקישר "לשון תפלה" לפי ויפגע "כאדם הפוגע... שלמדים" **קפיצת הארץ** מן זה שהתורה משתמשת בויפגע לתפלה **סתם**.

וזה שהרב ו.ו.ר. רוצה לחלק בין תפלה **ממש** ו"פגיעה" (ויפגע) שזה ענין אחר קצת מתפלה ממש ומעתיק בתור רא"י ממצודת ציון בירמ"י (ז, טז) שמפרש שם "רנה הוא ענין לשון תפלה ותפגע הוא ענין בקשה וכן ופגעו לי, עכ"ל".

זה אינו, שהרי אין ספק שענין "בקשה" (פגיעה) הוא ג"כ בכלל ענין של "תפלה".

ובאמת זהו אחד מעשרה לשונות של תפלה שרש"י בתחלת פרשת ואתחנן מצייין עליו בדבריו וז"ל שם: וזה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה **כדאיתא בספרי עכ"ל**. וכשמעיינים בספרי מוצאים ביניהם מלת "פגיעה".

ואין הכרח שיש עדיפות מאחד השמות שתפלה נקראת בהם, על שאר השמות.

רק ש"פגיעה" מורה על סוג מיוחד של תפלה שענינו קשור לבקשה ותחנון ויש תפלה שעיקרו הילול ושבח וכו', וכו', מן הסתם כל אחד מעשרה לשונות שייך לתיאור מיוחד של סוג תפלה.

וכדאי להעתיק כאן דברי ה"באר בשדה" (מראשוני מפרשי רש"י) שכותב כאן זה בפרט הנ"ל על פסוק הנ"ל. וז"ל: ומה שכתב (רש"י) ושנה הכתוב וכו' הוא משום דאע"ג דמצינו דפגיעה הוא לשון תפלה, מ"מ עיקר הנחתו הוא על ה"תחינה ובקשה", ולזה בכ"מ שנאמר לשון "פגיעה" הוא להורות על התחינות ובקשות.

אבל הכא דמירי בתפלת ערבית שתיקן, **שעיקרה הוא השבח וההילול למקום ולא** "תחנון ובקשה" ולזה הי' לו לומר **ויתפלל**, עכ"ד.

וקצת הלאה ממשיך וז"ל: וס"ל (לרש"י) בפי ויצא דגם מ"ד דקפצה ליה ארעא ס"ל גי"כ שהתפלל וש"מ **ממלת "ויפגע" תרתי** וכן מבואר בהדיא בחולין צא בפירש"י שם... עכ"ל.

ועפ"י הנ"ל מובן שאין טעם לשאול גבי "לשוח בשדה" למה לא בחר במלה יותר רגילה שהרי הוא נמצא בין העשרה לשונות של תפלה הנמנים ב"ספרי" הנ"ל שמוזכר בפירש"י הנ"ל.

השאלה הוא דוקא גבי "ויפגע" מפני שאין המדובר כאן בפרי' ויצא על בקשה ותחנה מיוחדת לדבר מסויים כמו גבי "ויעתר יצחק" או גבי "הציליני נא מיד אחי מיד עשוי".

המדובר כאן הוא בתפילה "סתם", בגדר של תפלת ערבית, וכדברי באר בשדה הנ"ל שעיקר ענינו הילול ושבח. או בלשון כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת רש"י "אומנות אבותם" אבל שם דבר תפלה של "ויפגע" מורה על בקשה ותחנונים (על דבר מסויים).

ורק מפני זה מתעורר השאלה בפירש"י כאן שבכגון זה מתאים יותר הלשון "ויתפלל" (וכדומה).

אלא בע"כ שיש בזה עוד ענין שעל ידו יומתק תחלת פירוש רש"י, ש"ויפגע" הוא ענין של פגישה כמו ופגע ביריחו... וזהו "ללמדך שקפצה לו הארץ".

וכדי להוסיף הבנה בהמבואר לעיל כדאי להעתיק תוכן דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת רש"י בלקוטי שיחות חלק יא בשלח (א) ששימשו יסוד לדברי הנ"ל.

והנה קצת מתוכן דבריו הק'.

שואל בשיחה הנ"ל (בין השאר):

כיצד אפשר לתאר את תפלת האבות כ"אומנות".

מדוע אינו מסתייע מפסוקים שבהם **מפורש** שהאבות התפללו: באברהם - תפלתו עבור אנשי סדום ועמורה בפרשת וירא; ביצחק - "ויעתר יצחק לדי" (ר"פ תולדות ובפרש"י); ביעקב - הצילני "נא מיד אחיי" (וישלח לב, יב).

ותוכן דברי הביאור - שלכן מפרש "תפשו אומנות אבותם" כלומר: כשם שהאבות נהגו להתפלל לדי תמיד, בכל עת, לאו דוקא בעת צרה וכיו"ב, כי זו הית "אומנתם", כאומן זה שעוסק במלאכתו גם כשאין לה דרישה, כך גם צאצאיהם "תפשו אומנות" זו ולכן התפללו לדי גם כשלא הי' צורך בתפלה זו.

לכן מסתייע רש"י מפסוקים אלו, כי מהם דוקא מוכח שהאבות התפללו גם כשלא היתה סבה מיוחדת לתפלה.

משא"כ בפסוקים שבהם **מפורש** שהאבות התפללו, היו סבות לתפלתם.

אברהם התפלל על אנשי סדום ועמורה כדי להצילם ממות; יצחק התפלל שתפקד רבקה; ויעקב התפלל מפני צרת עשו.

ע"כ קיצור תוכן דבריו הק'.

מפני קוצר הזמן לא הספקתי לגמור ההערה ובל"נ ההמשך בשבוע הבא אי"ה.

■ ■ ■

ר מ ב " ס

בירור דעת רבינו בענין השיתין

הרב יהודה קעלער

≈ מח"ס צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם ≈

כתב הרמב"ם בהל' ביהבי"ח פ"ב הל' י"א וז"ל: "ובקרו מערבית דרומית היו שני נקבים כמין חוטמין דקין. והן הנקראין שיתין שהדמים יורדין בהם ומתערבין באותה קרו באמה ויוצאין לנחל קדרון. י"ב: ולמטה ברצפה באותה הקרו היה מקום אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת קבועה בה שבו יורדין לשיתין ומנקין אותו" עכ"ל.

ולכאורה משמע שהטבלא של שיש שמשם יורדין לנקות את השיתין הוא אם נסתמו הצנורות מרובי הדמים.

אמנם מפי המשניות שם לא משמע כן.

וזה לשון רבינו בפיה"מ מעילה פ"ג משנה ג' "..." וכבר ביארנו בסוכה כי שיתין שני נקבים במזבח שבהן יורדין יינות הנסכים" עכ"ל ובמדות פ"ג משנה ג' ולמטה באותה קרו וכו' (הלשון כולו שם הל' י"ב הנ"ל בשינויים קלים) וז"ל "כבר הזכרנו כמה פעמי כי שיתין נקראין שני הנקבים שבהם יורדים יינות הנסכים, והם גם מתקבצים מתחת לארץ נקרא שיתין עכ"ל הרי משמע בהשיתין הן החוטמים הדקין שבו יורדין יינות הנסכים, ולא מקום הדמים.

ובהל' מעשה הקרבנות הי"ב הל' א' כתב "..." ויתנסך היין על המזבח. ואין נותנין אותו על האש אלא מגביה ידו ויוצק על היסוד והוא יורד לשיתין: עכ"ל.

והשיג הראב"ד וז"ל "א"א זה שיבוש שלא הי' יוצק על היסוד אלא בספל של יין שהי' בקרן מערבית דרומית עם ספל של ניסוך המים בחג" עכ"ל.

וז"ל רבינו בהל' תמידין ומוספין פ"י הל' ז: "ובקרן דרומית מערבית הי' מנסך למעלה מחצי המזבח והכל יורד לשיתין כמו שביארנו... עלה לכבש ופנה לשמאלו וניתן המים מן הצלוחית לתוך הספל שהי' שם. ושני ספלים של כסף היו שם. מערבי הי' בו המי ומזרחי הי' בו היין של נסך. וכו"י עכ"ל.

והנה היכן היו מנסכים על מה שכתב רבינו כמו שביארנו ציין מרן בכ"מ למעשה הקרבנות הנ"ל, ולכאורה צדק הראב"ד שדבריו סותרין זא"ז.

ועוד צ"ל שרבינו כתב שהכהן הנמשך מגביה ידו: ובפרק י' דתמיד משנה ו' תנן נתנו לו יין לנסך... **שחה לנסך** והיאך כתב רבינו מגביה ידו?

ועוד קשה בהלכות ביה"ב פ"א הל' י"ג כתב רבינו וז"ל: "המזבח אעין עושין אותו אלא בנין אבנים וזה שנאמר בתוכו מצבא אדמה תעשה לי שיהי' מחובר באדמה שלא יבנוהו לא על גבי כיפין ולא על גבי מחילות וכו"י ובפ"ב הלכה ט"ז רכתב "כשבנין המזבח בונין אותו כולו אטום כמין עמוד ואין עושין בו חלל כלל".

והנה בגמרא זבחים (ס"א, ב) איתא כי אתא רבין אמר ר"ש בן פזי משום בר קפרא שיתין הוסיפו מעיקרא סבור מזבח אדמה שהוא אטום באדמה ולבסוף סגור שתיה כאכילה ומאי מזבח אדמה שהוא מחובר באדמה שלא יבנו לא ע"ג כיפיים ולא על גבי מחילות, הרי רואים מכאן שמפאק מזבח אדמה ילפינן או שהי' אטום או שלא יבנו על גבי כיפיים וכו' ולכאורה רבינו פוסק כבי תריז!

וביאר הדבר הוא (מבלי להכנס בפלפולים) אחד החוטמין שיש במזבח שדרכן יורד הנסכים, ואחד הנקבין שיש ביסוד המזבח נקראים שיתין. וזה מתאים ללשון רבינו בפ' המ"ש מעילה

הני"ל "בשיתין שני נקבים במזבח שבהן יורדים יינות הנסכים" ולמה שכתב בפ"ב מהלי ביהב"ח הלי' יא ובקרו דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין, והן הנקראים שיתין וכו'".

ובפיה"מ מס' מדות פ"ג משנה ג' ששם לא כתוב במשנה שהנקבין ביסוד נקראין שיתין, ורק על הטבלא אמה על אמה כתוב שבו יורדין לשית ומנקין אותו ביאורי רבינו כני"ל והוסיף מהם גם מתקבצים מתחת לארץ נקרא שית"י פ"י המקום שמתקבצים שם הנסכים נקרא שית בלשון יחיד, שאותו היו מנקים וכבר ביארתי בדורות הבית (הוצאת שני עמוד לב) שרבינו סב ר דאיתו טבלא אמה על אמה הוא הלול קטן שהי' בין כבש למזבח במערבו של כבש ואחד לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין לשם ומלקטין משם יין קרוש וכו'.

ולפי שיטת רבינו אם הדמים ג"כ היו נכנסין לשית שמתחת לרצפת העזרה ושם היו מתערבין באמה, או שהיו יוצאין על הרצפה, ושם מתעראבין באמה יש פנים לכאען ופנים לכאן ועדיין לא בררתי ואכמ"ל.

והנה שיטת רבינו היא לא כרבינ אמר ר"ש בן פזי משום בר קפרא שיתין הוסיפו דהרי רבינו גורס במשנה שהוסיפו עולי הגולה מן הצפון, ומפני שלא ספק, והני נקבים הם מגוף המזבח, וכמו הקרנות שהיו חלולין, ומה שכתב בגיזו בהלי ביהב"ח פ"ב הלי' ט"ז "בוננין אותו כולו אטום ואין עושין בו חלל כללי" היינו חלל כמו כיפין וכמו שפי' רבינו בפרה פרק ג' משנה ה' שאוטם הוא היפך הכיפין עי"ש. ולא למעט הנקבים, אי"כ הרי שבוננין אותו אטום ולא יבנו ע"ג כיפין ומחילות אחד הוא, ויכולים ללמוד שניהם ממיה שכתוב מזבח אדמה תעשה?

והשתא דאתינן להכי, מה שכתב רבינו בהלי' מעשה הקרבנות פ"ב הלי' א' "יוצק על היסוד והוא יורד לשיתין" פ"י לספל היין ויורד דרך השיתין למקום חשית שהוא כנגד יסוד הדרומי דרומית לא עה"י לה יסוד, ושם הוא השית, וזה עולה בקנה אחד עם מה שכתב רבינו בהלי' תמידין ומוספין הני"ל.

אמנם עדיין קצת קשה למה המתין רבינו עד הלכות תמידין ומוספין ולא זכר דבר וחצי דבר מהספרים, לא בהלכות בית הבחירה, ולא בהלכות מעשה הקרבנות! ואולי יש ליישב כיון שבשי"ש כתוב ענין הספלים במס' סוכה אשר היא בסדר מועד שקידם לסדר קדשים, לא שנה עליהם בסדר קדשים, ורבינו הביאו במקומה בהלכות תמידין ומוספיים אשר סדר אותה אוחרי ביהבי"ח ומעשה הקרבנות ודו"ק].

ומעתה נשאר לבאר למה נקט רבינו לשון מגביה ידו למשנה בתמיד תנן שחה לנסך. וביאור הדבר כי בדרך כלל הי' המנסך עומד על הסובב וכדי לנסך הי' צריך להגביה ידו למעלה ליצוק היין בתוך הספל, וקומת האדם בלי הראי"ש הוא ג' אמות אשר לפיכך הימ' צריך להגביה ידו.

משא"כ במשנה דתמיד ששם מדובר בכהן גדול שאינו מגביה את ידו למעלה מן הציץ כמו שכתוב שם במשנה הי'.

ושם כתוב נתנו יין לנסך, מכיון שהקיץ המזבח לא הי' בידו היין כהא דתנן בזבחים כל העורך למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לגי' או שהיו עולין ויורדין על הקב, וכן פסק רבינו בהל' מעשה הקרבנות פי"ז הלי' י"א וז"ל (כני"ל) "ומפני מה נפנין לשמאל כדי שיפגעו בקרן מערבית דרומית תחלה, שאם נפנין על ימין ומקיפין את כל המזבח עד שיגיעו לקרן דרומית מערבית שמא יתעשן המים והיין או שמא ימות העוף בעשן המזבח. אמנם לגבי ניסוך המים היו אומרים לכהן הגבה ידך שאפילו אם הי' עומד על גבי המזבח הי' צריך להגביה המים שיראו שמנסך לתוך הספל ולא ולא על רגלו.

מפטיר - אינו עולה מן המנין

הת' אלישיב הכהן קפלוין
 ≈ תה"ל 770 ≈

בהלכות תפלה פייב הי"ז פסק הרמב"ם: "וכן מפטיר עולה מהמנין שהרי הוא קורא בתורה, ואם הפסיק שליח ציבור בקדיש בין משלים ובין המפטיר אינו עולה מן המנין".

ובהלכה י"ח כתב: והאחרון שגולל ספר תורה נוטל שכר כנגד חכל, לפיכך עולה ומשלים אפילו גדול שבציבור. ולכאורה כיון שהכוונה למפטיר שהרי אז הוא גלילת הספר, מדוע קורא לו הרמב"ם בשם "משלים". ובפשטות הי"ז משום שהרמב"ם פוסק כני"ל שהמפטיר עולה מהמנין, היינו שנכלל בשבעת הקרואים, ואז המשלים הוא המפטיר [ראה לקמן בפנה"ע - דלפעמים גם אצל ה"משלים" ישנו העילוי דה"מפטיר"].

אמנם כיון שעתה מפסיק השי"ץ בקדיש בין משלים למפטיר, נמצא שאין המפטיר עולה מן המנין (כפסק הרמב"ם בחי"ז).

וי"ל באו"א שאף אם לא הפסיק שי"ץ בקדיש, גם אז המשלים הוא הגולל, והיינו בזמן שמוציאין שני סיית שאז גם המשלים הוא גולל.

נודא"ג צ"ע א) מה שהיום נקרא הגולל זה שעוסק בפועל בגלילת התורה, ולא העולה בתורה שאצלו נעשית הגלילה [וכנראה, בזמן ההוא המשלים הי' גם הגולל בפשטות, אבל גם אם הגולל הוא מישהו אחר, לא מובן, דהרי לכאורה העילוי הוא בסיום התורה (בשבוע זה) ולא במעשה הגלילה גרידא]. ב) בנוגע לגלילה עצמה, נהוג היום לקרוא לזה שגולל את הסיית בפועל, בשם גולל, ולכאורה, עכ"פ גם המגבי צריך ליקרא בשם גולל (ובפרט למנהגנו שהמגבי עצמו הוא הגולל, וחשני אינו אלא מחדק וקושר). ובטח שקוי"ט בזה בספרים, אלא דכיון דאתי סוגיא לידי, הזכרתי הני"ל בדרך הערה בעלמא].

עפ"ז י"ל ע"ד הרמז - שכיון שהמפטיר הוא השמיני נמצא שיש בזה גם העילוי דשומר ההיקף דכל השבעה שלפניו, ויתירה מזו "מקודש ועומד בפני עצמו" (כלשון הרשב"א) - אינו עולה מן המנין (בלשון הרמב"ם הנ"ל). ויש להמתיק זה ע"פ הידוע שע"י אמירת קדיש נעשית עלי מעולם לעולם כו', וכן בנדו"ד שדוקא כשיש אמירת קדיש, אז אינו עולה מן המנין כמובא לעיל.

עפ"ז גם יומתק הלשון "משלים" ביחס לשביעי, כיון שאצל השביעי נעשה שלימות ההיקף. [ולהעיר ממנהגנו שלא להוסיף על מנין הקרואים, שעפ"י המספר הוא תמיד "שמונה"].

ויש להוסיף, דע"פ הידוע שענין ההפטרה נתקן מפני הגזרה כו' - ירידת הגלות, מובן שדוקא ע"ז נעשית תכלית העלי - בחי שמיני, וק"ל.

והנה בפ"ג הי"ד פסק הרמב"ם, דגם המשלים יכול לעלות לס"ת שני (ראה גם כס"מ שם), שעפ"ז נמצא שהששי הוא הגולל ס"ת הראשון. ויש להעיר מהערה 59 בהדרן על הרמב"ם דשנה זו (שבו נתבארו הענינים דשביעי ושמיני בארוכה) שכתב שם בנוגע לשלימות דשמיני לעת"ל שתהיי: "באלף השמיני, או ששלימות זו תהיי באלף השביעי עצמו... או אפילו באלף הששי". (הדגשות המעתיק).

היינו דאף בהשביעי ואפי' בהששי, שבהם נעשית השלימות (הגלילה) דספר תורה הראשון (בדוגמת שלימות הלכות התושבע"פ כמבואר בהדרן באריכות) יש מעין ענין השמיני. וד"ל.

ולהעיר ע"פ המדובר בהתוועדות דש"פ ויצא, ש"בשביעי בכסלו הוא שלימות ההיקף, ובשמיני בכסלו הוא בחי שומר ההיקף, ביז צו העכער פון היקף און שמירת ההיקף (כמוזכר לעיל) "

דאפ"ל שענין זה שלמעלה מגדרים כו' הוא ענינו של מספר **התשיעי** (ובזה אפ"ל שנרמז בהתוועדות - ט' כסלו והסתלקות דאדמוה"א).

וע"פ המבואר לעיל בענין ההפטרה שנעשית ע"י ירידת הגלות, י"ל שע"י נעשית העלי' **הכי נעלית**, שההפטרה היא בדוגמת ענין **התשיעי**, ומה שהמפטיר קור **בתורה** לפני'ז, הי"ז בהמשך לשבעה שלפני'ז - **שמיני** שומר ההיקף, וד"ל.

נז"ל דמה שלפסק הרמב"ם גם השביעי מובדל בפ"ע הי"ז בדוגמת יום השבת ש"פעמים ימנה הכתוב ששה ועושה השביעי בסוף מקודש ומכלל ההיקף". ועפ"ז יומתק גם דאפי' יום השבת (**השביעי**) נקרא יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים (הענין **דשמיני**). ולכן אפשר להבדיל גם השביעי (בס"ת שני) מהששה שלפניו].

שוגים כל שנתם כו' (גליון)

הת' מנחם מענדל גאלדבערג
 ≈ תלמיד בישיבה ≈

בגליון ט (תקסה) ע' 26 כותב הרב מ.ל. דמ"ש הרמב"ם בחלכות תשובה פ"ג הי"ד "ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל", צ"ע לכאורה מהו כל שנתם, דהול"ל "כל שנותיהם", ומיישב זה לפי הגירסא שהובאה במאמר דראש השנה תשי"ג, "ושונים כל שנתם", דלפי זה הכוונה היא מלשון שינה.

והנה מלבד הדוחק שבדבריו, כמ"ש בעצמו דא"כ תיבת "כל" מאי בעי הכא, הרי לכאורה לא מצינ לשון "שונים" שהוא לי שינה, וגם הי' לו לומר "כל שינתם" (ביו"ד), וגם לכאורה צריך ביאור אם הכוונה במאמר הנ"ל היא לתקן הגירסא.

לכאורה יש ליישב הדוחק ששאל, בפשטות, דכיון שמדובר אודות תקיעת שופר שהיא אחת בשנה, הרי מעוררים את השוגים את שנתם (דהיינו השנה שעברה או השנה הבאה) בהבלי הזמן.

נ ג ל ה

וידעת כי שלום אהלך כו'

הרב חיים רפפורט

≈ ראש הכולל ליעדז, אנגלי' ≈

תנן שבת לד, א: שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר.

ובגמרא שם: מנא הני מילי, אמר ר' יחושע בן לוי אמר קרא וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוד ולא תחטא.

בפירוש רבינו חננאל על אתר פירש דשאלת הגמרא "מנה"מ" פירושו "מנא לן דצריך הדלקת נר בשבת", וע"ז תירצו "שנאמר וידעת כי שלום אהלך וכו' ואין שלום אלא כאור שנאמר וירא אלקים את האור כי טוב". ופירושו צע"ק דלמה המתינו בש"ס מלהביא מקור לעיקר הדין המבואר בפרק במה מדליקין עד משנה זו.

בשאלתות דרב אחאי גאון (סס"ג וסקכ"ב) פירש ד"אי לא מערבי כיון דלא שרי לטלטולי מאניי ליכא שלמא בביתאי ואי לא מדלקי שרגא ולא מעשרי ליכא שלמא בביתאי". ולפ"ז צ"ל דרק רישא דקרא (- "וידעת כי שלום אהלך") נוגע לנדו"ד וסיפא דקרא הובא בגמ' רק אגב שיטפיי, וצע"ק.

וברא"ש ועד"ז בר"ן שם פירש דמייתי קרא לענין כל שלשת הדברים שנזכרו במשנה "וידעת כי שלום אהלך - זו הדלקת נר, שלום בית. ופקדת נוד - זה עירובי חצירות, תיקון הנוה. ולא תחטא - זה תיקון המעשרות שלא יחסר המזון". וגם בפירוש זה צע"ק דהא אין כאן אלא מקור לחשיבות הני שלשה דברים ולא להך דינא המבואר במשנה ש"שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו כו'".

ובכל אופן צ"ב שתיקת רש"י שלא פירש כלום על דברי הגמ' ואילו נחית לכ"ז הו"ל לפרש ולא לסתום.

והנראה בזה (בדעת רש"י עכ"פ) עפמשי"כ הרמב"ם סוף הל' סוטה וז"ל: וכל שאינו מקפיד על אשתו ובניו ובני ביתו ומזהיר ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא ועון הר"ז חוטא שנאמר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא". ומקורו בש"ס (יבמות סב, סע"ב. סנהדרין עו, ב) "האוחב את אשתו וכו' והמדריך בנו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפרקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא". והיינו דאיכא חיוב כללי שמחוייב האב והבעל לפקוד ולהשגיח על דרכי אשתו ובניו ולראות שיהיו כדין וכהלכר ושלא יכשלו בדרכיהם.

ועפ"ז יל"פ דברי הגמ' במס' שבת הנ"ל דכוונת הקושט "מנה"ח היא - לא להביא רא"י או מקור לחיוב או נחיצו קיום דיון מסויים או מצוה מסויימת (או אפילו כמה מצוו הנזכרים במשנה) אלא - מנא הני מילי ש "חייב אדם לומ בתוך ביתו כו", דהיינו דאיכא חיוב לפקוד דרכי אנשי הבי ולהזהירם תמיד שלא יבואו לידי מכשול ויקיימו מצותו (וממילא דה"ה נמי לענין הני ג' דברים שנזכרו במשנה וע"ז הובא הכתוב "וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ול תחטא" שממנה למדים חיוב זה וכמבואר בגמ' יבמות וסנהדרי הנ"ל וכמו שפסק הרמב"ם. וחיוב אמירת שלש דברים אלו בע"י עם חשיכה איננה אלא פרט מחיוב כללי זה.

בדיקת חוטי הציצית (גליון)

הת' מרדכי פרקש

≈ שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈
בישיבה גדולה מיאמי רבתי, פלארידא

בשו"ע אדה"ז סי' ח' סייג כתב, בכל יום ויום קודם שיברך צריך שיעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים שמא נפקו מהם

איזו חוטי... ואין אומרים העמידן על חזקתן שהם עכשיו כמו תמול שלשום, משום דאם לא יבדקם בשעת הברכה לא יבדקם לעולם, ובודאי אי"א להעמידן לעולם בחזקת כשרות כיון שדרך לפסוק ע"י דריסת הרגלים... ע"כ.

ובהערות וביאורים (דרי"ח כסלו, גליון ח') כתב התי א.נ.ס. דאדה"ז מחולק. כאן מדברי המג"א, דשיטת המג"א הוא (ס"ח סק"ח) שבעצם אין חזקה בהציצית, משום דעשויין לפסק, משא"כ אדה"ז סב"ל שבעצם ישנו חזקה רק שא"א להעמידן על חזקתן לעולם. (עיי"ש בארוכה מה שביאר בדברי המג"א בסי"ג ואכ"מ).

ראיתי להעיר ממש"כ הצמח צדק (שו"ת אהע"ז סימן ע"ו) דקשה הרי הא דלא מהני חזקה העשויי להשתנות הוא דווקא נגד **חזקת איסור** (עיי"ש בצ"צ בארוכה) לפ"ז צ"ב מש"כ רבינו באו"ח סי' ח' ס"ג דצריך לבדוק הציצית בכל יום ולא סמכין על חזקת כשרות שלהם משום שדרך לפסוק. יוצא מזה שלא סומכים על חזקה העשויי להשתנות אע"פ דאין לי חזקה אחרת נגדו?

וכותב הצ"צ "ומצאתי ישוב לדבריו מלשונו הטהור של כאאזמו"ר הגאון נ"ע בשולחנו ה"ט סימן ח' ס"ג וז"ל דאם לא יבדקם בשעת הברכה לא יבדקם לעולם ובודאי אי"א להעמידם לעולם בחזקת כשרות כו"ל.

היינו שמבאר דאין הטעם שאין סומכים אחזקת בדוק מפני שעשויי להשתנות רק הפ"י כיון שמשתמש בזה לעולם אז **בודאי** ישתנה הוא במשך הזמן ויבוא ללו בשו בפסול ולכן הצריכוהו לבדוק בכל יום. (ולפ"ז מתרץ דהא דמקום שאין חזקת איסור סומכים על חזקה העשויי להשתנות, הוא כלל בחזקות שלא לעולם. משא"כ בציצית שזה לא סתם עשויי להשתנות רק כיון שזה לעולם בודאי ישתנה, לכן אף שאין לי נגדו חזקת איסור בכ"ז לא סמכין אחזקה זו שיכולה להשתנות).

ומובן הוא כנ"ל דבמקום שא"א לברר כיון שיפסיד תפלה בצבור לא צריך לבדוק, כי אין לו חזקת איסור רק חזקה דלעולם לא יבדוק וד"ל.

ויומתק בזה משייכ בשו"ע הלי פסח סיי תליז ס"ה וכל או"א מישראל בחזקת כשר כוי הבית בחזקת שיש בו חמץ כוי אין אנו סומכים על החזקה לכתחלה דמקום שאפשר לברר עיי"ש. וטעם זה הביא המג"א הנ"ל בדיני ציצית, ומזה שאדמוה"ז לא הביאו משמע שהייתי סומך על החזקה אפי' בלא בירור, ומובן הוא בפשטות דהא דאין סומכים על החזקה במקום שאפשר לברר הוא דוקא במקום שיש לי חזקת איסור (כגון בית שיש בו חמץ) אבל בציצית דאין בו חזקה רק משום "שלא יבדקם לעולם" וכנ"ל לכן דוקא צריך לבדוק.

השייכות דיוהכ"פ לר"ה

הת' יוסף שאנאוויטש
 ≈ תלמיד בישיבה ≈

בהמבואר בכ"מ דיוהכ"פ נקי בשם ר"ה בלי הכתוב: "בראש השנה בעשור לחודש" (יחזקאל מ, א). וכמשייכ בלקו"ת דרושי ר"ה (נח, א) — יש להעיר גם מדי התוס' נדרים (כג, ב), בדי הגמ': הרוצה שלא יתקיימו נדריו יעמוד בר"ה ויאמר כוי, ומבארים התוס', דהכוונה ליו"כ (וכמנהג ישראל - שאומרים בו כל נדרי כוי) וכדמוכח מלי הכתוב שיו"כ נקי בשם ר"ה מכיון שסמוכה לר"ה, עיי"ש, וראה ג"כ מהרי"ל הלי יו"כ (סתרי"ט) שכי כהני"ל, ועוד.

בדיקה בציצית

הרב יוסף יצחק הכהן פעלדמאן
 ≈ כולל אברכים שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א ≈

בגליון דש"פ תולדות הביא התי א.נ.ס. הבי"ח דמביא הרא"ש דהחרד על דבר ה' יבדוק הציצית קודם עטיפה כדי שלא יברך ברכה לבטלה וממשיך ומה שלא אמר דעובר בעשה על גדילים תעשה לך היינו משום דבשבת ובטלית שאולה אינו עובר בעשה עכ"ל.

ומקשה דלכאורה צ"ע דיש אופנים איפכא שמחוייבים בציצית ואין מברכים כשא' מברך לכולם ובהרבה בגדים וכו' ומאי אולמיי האי מהאי ומבקש מקוראי הגליון להאיר עיניו בזה.

ויש לומר בפשטות דדבר הרא"ש בהוה דבנוגע לשבת זה קורה בכל שבוע ובנוגע לשאלה זהו דבר הרגיל משא"כ האופנים שמחוייבים בציצית ואין מברכים כנראה במוחש ופשוט.

ש ו נ ו ת

האם למד כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מורה נבוכים

הת' דוד י. אופנר

≈ תות"ל 885 ≈

בספר השיחות היש"ת שיחת שבת הגדול אות ו' כתב וז"ל: דער זיידע - אדמו"ר מהר"ש - האט אין איינעם פון די שיעורי לימוד וואס ער האט געלערנט מיט פאטער דעם מורה נבוכים געזאגט אז ער האט בקבלה רבי מרבי ביז מורינו הבעש"ט נ"ע אז דער רמב"ם איז געווען א גרויסער מקובל וכו', ע"כ.

והערתי ע"ז ממ"ש בתורת שלום בתחילתו: "בערב קודם ההקפות קרא לאי מהתלמידים סטרו על הלחי ואמר דו מיינסט אז די גדולי ישראל וואס זיי האבען געוואוסט חכמות חיצוניות האבען זיי דאס געוואוסט פון זייערע ספרים חיצונים? ח"ו גלייב מיר אז איך האב א ידיעה אין די אלע חכמות... מיינסטו אז איך האב גילערנט זייערע ספרים - ניין אפילו דעם מורה אויך ניט, וכו' ע"כ.

דלכאורה הוה סתירה דבספר השיחות אדמו"ר מוהרי"ץ כתוב דכ"ק אדמו"ר נ"ע למד את המורה נבוכים ובתורת שלום כתוב שלא למד.

והנה באגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק יט עמ' רנט: "שמעתי כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר כי חיבה יתירה נודעת לרמב"ם ולספריו בתוכם המו"נ, מנשיאי חב"ד, ... ולא עוד אלא שהצמח צדק הי' לו שיעור מיוחד במורה-נבוכים עם בן זקוניו וממלא מקומו החביב עליו כנפשו, והי' מבארו - את המו"נ - עפ"י יסודות תורת החסידות והקבלה, כמוכח מעלים אחדים שנשארו בכתב, וגם באו בדפוס ברשימות הצמח צדק על המורה נבוכים וכו', ע"כ.

ועפ"ז אולי י"ל: דמה שאמר כ"ק אדני"ע הכוונה שלא למד את המורה נבוכים לשם חקירה, אלא את החסידות והקבלה שבזה.

ויש להמתיק מהתוכן, שאמר כ"ק אדמו"ר המהרי"ש לאדמו"ר הרשי"ב שהרמב"ם היה **מקובל**, דמן הסתם כיון שדיברו את הקבלה שבזה לכן הזכיר לו גם שהרמב"ם היה מקובל.

תומ"צ - שלא לשמה

הת' נח באוים
תות"ל 770

בפירוש המלות מאדהאמ"צ פקל"ב (פו,ג) כותב: ולזה הטעם אמר לעולם יעסוק אדם בתורה אף **שלא לשמה** שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אשר אין זה **בכל המצות** שהן בעה"ד טו"ר לא יהופך מרע לטוב כו' אבל בתורה שלמעלה מעה"ד טו"ר יוכל להיות **משלא לשמה** לשמה כי מאור שבה מחזירו למוטב"י.

וכנראה שזהו עפ"י הירושלמי חגיגה פ"א, הי"ז. רמב"ם הל' תשובה פ"י, הי"ה. (מהשיעורים דימים אלו) הל' ת"ת פ"ג הי"ה. פירוש המשניות סנהדרין פ"י, מ"א.

ולהעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד הי"ג בקו"א "א".

ה' דברים

הת' נח זילבער
≈ תלמיד בישיבה ≈

בהמשך תער"ב ח"ג ע' איריב מביא: "משארז"ל אלו דברים שהאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז וחקרן קיימת לעוה"ב וחשיב במשנה ה' דברים".

ולהעיר שכנראה כוונתו למשנה רפ"ק דפאה ושם נחשבו לכאן י"ד דברים: כיבוד או"א, גמ"ח, והבאת שלום, ות"ת. ודוחק לפרש שחושב כיבוד אב ואם לשנים. וראה שם (לקמן) ע' אירעו: "ולמה הי' דברים הנמנו בברייתא" (שאומרים בברכות השחר) וא"כ חשיב כאו"א לאי שעפי"ז הם יו"ד דברים.

איוב — יואב

הת' ירחמיאל גאנזבורג
≈ תלמיד בישיבה ≈

בהמשך תער"ב ח"ג ע' אירנ מובא "וכמו שמצינו בדוד ואיוב בסוף ש"ב".

לפום ריהטא צ"ל במקום איוב יואב.

הסיבוב ב"בואי כלה"

הת' אברהם א. בריקמאן
≈ תלמיד בישיבה ≈

בספר חמנהגים סדר קבלת שבת (ע' 26): "באמירת בואי בשלום.. בואי כלה, כשהופכים הפנים כלפי מערב מתחיל

בשמאלו וגומר הסיבוב אחרי אמירת בואי כלה השניי, ובהערה שם: "סידור יעביץ, וראה שעה"כ שם", דהיינו שער הכולל או שער הכוונות שבהערה הקודמת.

והנה בשער הכולל שם מביא שהיעביץ כתב שאביו החכם צבי הי' אומר בואי כלה בואי כלה, שוחה לשמאל תחילה שהיא ימין השכינה ואח"כ לימין, והרח"ו בשער הכוונות כתב ששוחה לימין תחילה, אבל לכאורה לא הובא שם שמתחיל הסיבוב בצד שמאל. ואבקש מקוראי הגליון לעיין בזה.

יו"ד כסלו - א' פ' וישלח

הת' לוי אזימוב
≈ תלמיד בישיבה ≈

בפתח דבר לקונט' ט' יו"ד כסלו ש.ז. כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א **"יום א' פ' וישלח"**.

להעיר מהלשון בהיום יום דיו"ד כסלו וזלה"ק ואדמו"ר האמצעי יצא לחירות ... בחוהמ"ס נודע אשר הלשינו ... יום ג' נסע משם לוויטעפסק וישב שם תפוס עד יום א' וישלח י' כסלו עכלה"ק.

יום ג' - פדה בשלום נפשי

בקונט' ט' יו"ד כסלו ש.ז. כתוב: וזלה"ק.

...ובנוגע לגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר בייב תמוז ידוע מנהג רבותינו נשיאינו שבזמנים ובמצבים מיוחדים היו מוסיפים לומר השיעור תהלים כמו שנחלק לימי השבוע (נוסף על שיעור תהלים החדשי) וכיון שהקביעות דייב תמוז בשנת תרפ"ז (שנת המאסר והגאולה) היתה ביום השלישי בשבוע והפסוק פדה בשלום

נפשי הוא בשיעור תהלים השבועי דיום השלישי בשבוע, מובן שבעל הגאולה די"ב תמוז אמר פסוק זה ביום גאולתו עכלה"ק.

בקשר לזה כדאי להעיר קטע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א ביום הבהיר **חג הגאולה** ה' טבת היתשמ"ח וזלה"ק... מובן, שנצחונם וגאולתם של ספרים אלה (בה' טבת) הוי"ע של נצחון וגאולה עבור היהדות התורנית כולה כולל ובמיוחד נצחון וגאולה להמשך והרחבת הפעולות דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה עד לתורת החסידות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, באופן ד"מוסיף והולך" תוך כדי התגברות עך כך המניעות ועיכובים, בדרכי נועם ודרכי שלום, ובאופן ד"פדה בשלום נפשי גוי' כי ברבים היו עמדי" שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד. עכלה"ק.

לכן כדאי להעיר שחג הגאולה ה' טבת חל בשנה הראשונה ביום ג' בו אומרים כני"ל הפסוק פדה בשלום נפשי ועד"ז בנוגע יום הבהיר י"ג כסלו היתשמ"ו ויום הבהיר כ"ה חשוון תשמ"ח, ויום הבהיר י"ט טבת היתש"נ ויום הבהיר ג' דסליחות היתש"נ שכולם חלו ביום ג' שהוכפל בו כולו כי טוב בו אומרים פדה בשלום נפשי וגוי'.

גם יש לעורר שהמאמר הנ"ל נאמר בש"פ ויצא יו"ד כסלו היתשמ"ו ותיכף ביום ג' שלאח"ז שהתברך משבת זו ה"י יום הבהיר י"ג כסלו היתשמ"ו בו ה"י **כידוע** הענין דפדה בשלום נפשי וגוי' - הפס"ד שהמלך אינו מעיד.

≈≈≈≈≈

ם = ת"ר

הח' יעקב סילווער
≈ תלמיד בישיבה ≈

באוה"ת נ"ך ח"א ע"י קפג כותב אודות רבינו בחיי ס"פ נח (יא, ו) וזלה"ק: בחיי ס"פ נח למרבה המשרה שחשבון מ"ם

סתומה ת"ר לא כיון בהחשבון, מה גם כי מ"ם סתומה אינו מוכרח שהוא ת"ר עכלה"ק.

הנה כנראה מקשה עליו ב' קושיות א) מס סתומה ת"ר לא כיון בהחשבון ב) שאינו מוכרח שהוא ת"ר.

ולא זכיתי להבין דבריו הקדושים.

≈ ≈ ≈

מתן בסתר - בחושך

בפוקח עומרים פל"ב מביא "וואס ווארפט אריין אין צדקה פושקע פארשלאסענערהייט דאס וואס ווערט אנגערופן מתן בסתר וואס מען גיט אין דער **פינסטערניש** אין בית המדרש פארן דאוונען אדער ביי זיך אין דער היים פארן עסן" מי שיודע פירוש הדברים יואיל בטובו לפרסמם בקובצים הבאים ות"ח מראש.

~~~~~

הת' משה מאירי
≈ תלמיד בישיבה ≈

אוצ"ח - אוח"צ

בספר המאמרים עזר"ת עי' נז כותב וכמ"ש באוצ"ח [באוצרות חיים] דאאע"ה הי' נדיב בגופו ונפשו וממונו.

וכנראה לפום ריהטא שצ"ל וכמ"ש באוח"צ [באורחות צדיקים].

≈ ≈ ≈

חמורו של רפב"י

ראיתי במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ריש ע"י מ' שמפרש מארז"ל אינם כחמור של ר"פ ב"י שהרי אפלו בגופם שאינם מעושר. והמהדיר לא ציין מקורו.

ראה ירושלמי דמאי (בסיפור דרי ירמיי ור"ז) פ"א הי"ג ובפני משה שם. (ואולי לירושלמי זה כיוונו התוסי בחולין ה, ב ד"ה צדיקים שמציינים למסכתא שקלים).

ולהעיר מתו"ח בראשית לב, ג אחר שלא הרגיש בזה שאינו מעושר ולכאוי כוונתו להירושלמי דמאי הנ"ל בסיפור דרי ירמיי ור"ז רק שאינו מבאר הפרט שאכלו. או אולי כוונתו לחולין ז, רע"ב, אבל לכאוי שם (ז, סע"א) אקלע לההוא **אושפיזא**, ואיזה רא"י **מאושפיזא** על אמוראים שאינם כחמורו של רפב"י, ואולי י"ל מהמשך הגמי שם משמע שרפב"י צחק על האושפיזא שלו.

ואין לוי שכוונת התורת חיים לירושלמי דמאי הנ"ל בסיפור דחמורו של רפב"י (ששם מובא זה על ב"ב או תלמידיו של רפב"י) כי שם **ידעו** שזהו דמאי רק שסברו שיכולים ליתן לה דמאי.

≈ ≈ ≈

לזכות
הילדה ברכה שתחי'
לאורך ימים ושנים טובות
נולדה מוצש"ק אור לח' כסלו ה' תהא שנת אראנו נפלאות
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אד"ש

נדפס ע"י הורי'
הר"ר יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת איידיל פרומיט שיחיו

שמערן

זקני'

הר"ר שמעון וזוגתו מרת רבקה שיחיו נויבארט
ומשפחתם שיחיו

שירותי מחשב ותכנת סדר הדפוס "סדרית" - באדיבות

MIDWOOD COMPUTER CENTER

MC

מרכז המחשבים של חסידי חביד בברוקלין

1634 Coney Island Ave. Booklyn N.Y. (718) 692-2211